

FRICSAY FERENC ELVESZETTNEK HITT MISÉJÉNEK TÖRTÉNETE

Fricsay Ferenc elveszettnek hitt mise felkutatása történetének bevezetéseként röviden bemutatom a Fricsay Ferenc életrajzát, akinek ebben az évben 2014-ben ünnepeljük születésének századik évfordulóját.

Fricsay Ferenc magyar karmester és zeneszerző Budapesten született 1914. augusztus 9-én. Édesapja, Fricsay Richárd elismert karmester volt, az Osztrák–Magyar Monarchia katonazenekarainak megszervezője, 1913-tól 1934-ig az 1. honvéd gyalogezred zenekarának igazgató karnagya. Bátyja, a 26 évvel idősebb Richárd 1910-től egy évtizeden át a zágrábi honvédezred karmestere, később a Ludovika ének- és zenetanára.

Fricsay Ferenc (1914-1963)

Édesapja a kis Ferencet hegedülni és zongorázni taníttatta. Két évig klarinétozott, harsonaleckéket is vett, ütős tanulmányokat is folytatott, nem volt kétséges, hogy a muzsikuspályát választja. A Zeneakadémián Bartók Béla, Kodály Zoltán, Weiner Leó és Dohnányi Ernő is tanárai voltak. Fricsay Ferenc önéletrajzában így nyilatkozott az akadémiai évekről:

„Kodály csodálatos órákat adott a komponálás tudományából. Boldogan mentünk Weiner Leó kamarazene-óráira. Ha csak tehettük, belopóztunk Bartók zongoraóráira is. Nem tudom, vajon melyik főiskola tudott még ilyen színvonalas oktatást nyújtani ebben az évszázadban?”¹

Gyermekkorától kezdve rendszeresen fellépett. Hivatásos pályafutását – apja utódaként – a M. Kir. 9. Hunyadi János Gyalogezred zenekarának katonakarmestereként Szegeden kezdte 1934-ben, 1935-ben a Szegedi Filharmonikus Egyesület zenekarának (ma: Szegedi Szimfonikus Zenekar) karmesterévé nevezték ki, 1936 és 1939 között előadásokat dirigált a Városi Színházban (ma: Szegedi Nemzeti Színház) és a Szegedi Szabadtéri Játékokon. *„...a katonazenekar vezényletét vállaltam Szegeden, Magyarország második legnagyobb, 160 ezer lakosú városában. Elődöm Budapestre költözött, mert nyugdíjba vonuló apám örökébe lépett, és így betöltetlen volt szegedi posztja. Egyidejűleg – az 53 pályá-*

---

¹http://www.delmagyar.hu/szeged_hirek/100_eve_szuletett_fricsay_ferenc_a_vilaghiruve_valt_karmester/2393517/ A letöltés ideje: 2014. szeptember 15.

zó közül – a filharmonia karnagyává is megválasztottak, és ez számomra még fontosabbá vált, mint az előbbi tisztség. Nemsokára zászlós, hadnagy, főhadnagy, majd végül százados lettem. Természetes, hogy egyenruhában kellett járnom, és kard csüngött a bal oldalamon. Őszintén szólva ez utóbbit csak nehezen tudtam elviselni. Amikor a szegedi filharmonikusokat átvettem, csak 260 bérletesünk volt. Még ma is büszke vagyok arra, hogy tízévi szegedi működésem alatt számuk kétezerre nőtt. Az évente 12 hangversenyen olyan vendégkarnagyok is felléptek, mint Dobrowen, Mengelberg, és szólistaként Dohnányi, Thibaud, Cortot, Szigeti és hasonlók. Felejthetetlen emlékek fűznek Bartókhoz, akivel együtt léphettem föl néhányszor."

1944-ben, a német megszállás alatt bujkálni kényszerült, majd a háború után Budapesten folytatta pályafutását. A nemzetközi hírnevet Gottfried van Einem Danton halála című művének bemutatása hozta meg neki, az 1947-es Salzburgi Ünnepi Játékokon. 1948 és 1952 között a berlini Deutsche Oper, illetve a RIAS szimfonikus zenekar (kezdetben az amerikai szektor zenekara, később a berlini rádiózenekar) vezető karmestere, 1954-1955-ben a Houstoni Szimfonikusok vezetője, 1956 és 1958 között a müncheni Staatsoperben dolgozik, majd 1960-tól ismét Berlinben. Utolsó koncertjét 1961. december 7-én adta, Londonban. 1963. február 20-án rákban hunyt el, Bázelen. Az 50-es évektől haláláig készített felvételeket, a Deutsche Grammophon lemezcégnek. Lemezre vette Mozart nagyoperáit, számos Beethoven-művet, valamint Bartók-darabokat. A felvételeket a mai napig rendszeresen újra kiadják.

A Fricsay mise ősbemutatója

Fricsay C-dúr miséjét a Szegedi Filharmonikus Egyesület koncertsorozata az 1936. év 5. koncertjeként adták elő március 22-én, vasárnap 11 órakor a Belvárosi Mozi nagytermében.

A Szegedi Székesegyház kórusát Csomák Elemér, a kórus karnagya tanította be. A zenekar a magyar királyi „Hunyadi János” honvédgyalozred zenekarából, az Országos Magyar Zeneszövetség tagjaiból, zene-tanárokból és amatőrökből alakult. Szólisták voltak: Bernáth Margit,

5. év. 176. hangverseny. Ebben az évben 5. hangverseny.

A SZEGEDI
FILHARMONIKUS EGYESÜLET
a m. kir. „Hunyadi János” honvédgyalozred zenekarából, az Országos Magyar Zeneszövetség tagjaiból, zene-tanárokból és amatőrökből alakult zenekarának

ÖTÖDIK RENDES
HANGVERSENYE

FRICSAY FERENC honvédekarmester
vezénylete alatt
a Székesegyházi Enekkar (karnagy: CSOMÁK ELEMÉR) és
MAZZACURATI BENEDETTO gondonkarművész
közreműködésével

1936. március 22.-én, vasárnap d. e.
11 órakor a Belvárosi Mozi
nagytermében.

MŰSOR:

1.) FRICSAY FERENC: Mise C durban.
Kyrie
Glória
Credo
Sanctus
Benedictus
Agnus Dei

Magánénekesekre, ve-
gyeskórára és nagy
zenekarra.
Magánénekesek:
Bernáth Margit, Chaloky Mar-
gitt, dr. Jobba Pál, dr. T. Szent-
kalmán Alma, Bedeasznyai Fe-
renc, Fodor László, Radvány

1936. március 22. N 414
E 8123

A Fricsay-mise bemutatása Szegeden 1936-

Cholnoky Margit, Dr. Jobba Fülöpné, T. Szenttamásy Alma, Badacsonyi Ferenc, Fodor László, Kertész Lajos. A kórust és a zenekart a szerző vezényelte.

A Fricsay C-dúr mise kottájának és partitúrájának kutatása, rekonstruálása

Fehér László, a Szent István Bazilika énekkarának karnagya keresett meg azzal a kéréssel, hogy a Szegeden a Dóm kottatárában megtalálható-e Fricsay Ferenc miséje. A mise egy része valóban megtalálható, de csak a vonószekari és az énekkari szólamok kéziratai. Hiányzik a teljes karmesteri partitúra és a szólisták szólamai sem teljesek. Karczag Mártontól a Magyar Operaház Emléktár vezetőjétől megtudtam, hogy a Fricsay miséből eddig egyetlen zongorakivonat létezik, melyet Fricsay özvegye a karmester halála után ifjabb Palló Imrének adományozta, aki az anyagot Londonban helyezte el. Lehet, hogy a zenekari partitúra még lappang valahol, de a zongorakivonat birtokában és a Szegedi Dóm kottatárában meglévő anyaggal előadható.

Myrie 1. *Violino I^{mo}*

A Dóm Énekhar kottatárában megtalálható vonós hangszerek kéziratának részlete

A fúvós és ütős szólamok megsemmisültek. Ennek ellenére mégsem kellett lemondani a mise előadásáról, mert a zongorakivonat tartalmazott bejegyzéseket a fúvós hangszerekre vonatkozóan.

bassus

Zong.

A Fricsay mise zongorakivonatának részlete, melyben a fúvós hangszerekre vonatkozó bejegyzéseket lehet találni

Fricsay C-dúr mise hangszerelését Molnár László karmester-zeneszerző egészítette ki fúvós szólamokkal. A Magyar Állami Operaház Karczag Márton Emléktár vezető kezdeményezésére elkészítette a könnyebben átlátható mise nyomtatott partitúráját, zongorakivonatát és a hangszerek szólamkottáit is.

Fricsay Ferenc szegedi mise előadása Szegeden és Budapesten

A misét 2014. október 23-án adták elő a Szegedi Fogadalmi Templomban. Közreműködik a Szegedi Szimfonikus Zenekar és a Vaszy Viktor kórus, szólisták: Somogyvári Tímea Zita (szoprán), Laczák Boglárka (mezzoszoprán), Szerekován János (tenor) és Altorjay Tamás (basszus), vezényel: Gyüdi Sándor

A misét két nappal később emlékmise keretében Budapesten is bemutatták a Szent István Bazilikában 2014. október 25-én a Magyar Állami Operaház közreműködésével és Medveczky Ádám vezényletével.

***

A szerzőről:

Magánének-tanár, karvezető, adjunktus (Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Művészeti Intézet Ének-zene Tanszék)